

Львівський національний медичний університет імені
Данила Галицького
Кафедра філософії та економіки

МАТЕРІАЛИ
міжнародної науково-
практичної конференції

**РЕФОРМАЦІЯ І
ТРАНСФОРМАЦІЯ
СУСПІЛЬСТВА:
досвід минулого і
виклики сучасності**

8-9/12.2017

м. Львів

DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY AND ECONOMICS

DEPARTMENT FOR RELIGIOUS AFFAIRS AND NATIONALITIES
OF THE MINISTRY OF CULTURE OF UKRAINE

"REFORMATION-500" LVIV REGIONAL INTERDENOMINATIONAL ORGANIZING COMMITTEE
UKRAINIAN ASSOCIATION OF RELIGIOUS STUDIES
UKRAINIAN ASSOCIATION FOR RELIGIOUS LIBERTY

*On the occasion of the 500th anniversary
of the Reformation*

THE REFORMATION
AND TRANSFORMATION OF SOCIETY:
PAST EXPERIENCES
AND CONTEMPORARY CHALLENGES

THESES OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE

December 8-9, 2017, Lviv

LWOWSKI NARODOWY UNIWERSYTET MEDYCZNY
IM. DANYŁA HALICKIEGO

ZAKŁAD FILOZOFII I EKONOMII

DEPARTAMENT DS. RELIGII ORAZ MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH
MINISTERSTWA KULTURY UKRAINY

LWOWSKI OBWODOWY MIĘDZYKONFESYJNY KOMITET
ORGANIZACYJNY «REFORMACJA-500»
UKRAIŃSKA ASOCJACJA BADACZY RELIGII
UKRAIŃSKA ASOCJACJA RELIGIJNEJ SWOBODY

Z powodu obchodów 500-lecia Reformacji

REFORMACJA
I TRANSFORMACJA SPOŁECZEŃTWA:
DOŚWIADCZENIA PRZESZŁOŚCI
ORAZ WYZWANIA WSPÓŁCZESNOŚCI

MATERIAŁY MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI
NAUKOWO-PRAKTYCZNEJ

8-9 grudnia 2017, Lwów

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ЕКОНОМІКИ

ДЕПАРТАМЕНТ У СПРАВАХ РЕЛІГІЙ ТА НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ
МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ОРГКОМІТЕТ «РЕФОРМАЦІЯ-500»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ СВОБОДИ

З нагоди відзначення 500-річчя Реформації

РЕФОРМАЦІЯ І ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА: ДОСВІД МИНУЛОГО І ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

8-9 грудня 2017, Львів

Львів – 2017

УДК 14:316]+2-1+2-9+2+124](063)

ББК С5Я413+Э2/ЗЯ431

М 341

Рекомендовано до друку засіданням Вченої ради
фармацевтичного факультету Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького (протокол №3 від 23 листопада 2017 року)

Упорядники:

Держко І. – д. філософ. н., професор

Процюк Р. – магістр філософії, викладач

Редколегія:

Держко І. – д. філософ. н., професор (наук. редактор)

Васильєва І. – д. філософ. н., професор

Єленський В. – д. філософ. н., професор

Качкан В. – д. філолог. н., професор

Колодний А. – д. філософ. н., професор

Любашенко В. – д. філософ. н., професор

Соловій Р. – д. філософ. н, ст. н. співр.

Утюж І. – д. філософ. н., професор

Филипович Л. – д. філософ. н., професор

Ханжи В. – д. філософ. н., професор

Черенков М. – д. філософ. н., професор

Чорноморець Ю. – д. філософ. н., професор

Woodbridge R. – Doctor of Philosophy, Professor

Процюк Р. – магістр філософії, викладач (відпов. секретар)

Реформація і трансформація суспільства: досвід минулого і виклики сучасності: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (8-9 грудня 2017 р., Львів). — Львів, 2017 — 274 с.

До збірника включено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Реформація і трансформація суспільства: досвід минулого і виклики сучасності» (8-9 грудня 2017, м. Львів), організованої з нагоди святкування 500 – річчя Реформації. Матеріали висвітлюють результати досліджень щодо інтелектуальних витоків Реформації і її соціального контексту; секулярного виміру Реформації і його наслідків для розвитку Західної цивілізації; Реформації і антропологічного повороту у європейській свідомості Нового часу; релігійного плюралізму Реформації, його ролі у формуванні культури співіснування і свободи віросповідання; впливу Реформації на становлення сучасних правових ідей, становлення ліберальної демократії, розвиток ідеї та практики громадянського суспільства та трансформацію економічних процесів; культурних імпульсів Реформації і їх реалізації в різних європейських контекстах; соціальної місії Церкви в умовах постсекулярного суспільства; ціннісно-сміслових пріоритетів та етичного вчення Реформації в контексті трансформації українського суспільства; значення реформаційного досвіду у формуванні сучасної повсякденної релігійності; особливостей релігійних процесів у постмодерних суспільствах.

Для науковців, аспірантів, студентів та всіх, хто цікавиться філософією і соціологією релігії та богослов'ям.

Матеріали опубліковані у авторській редакції

Автори несуть повну відповідальність за грамотність текстів,
точність наведених фактів, цитат, покликань та оформлення бібліографії

© Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького

© Автори тез доповідей

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
<i>Smith V.L. Sheremeta R.M.</i> THE IMPACT OF THE REFORMATION ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF WESTERN EUROPE.	11
<i>Алексеенко Алла Петровна</i> ДУХОВНОСТЬ И РЕЛИГИЯ В СОВРЕМЕННОМ УКРАИНСКОМ ОБЩЕСТВЕ	29
<i>Арістова Алла Вадимівна</i> МАРТІН ЛЮТЕР: ТРАГЕДІЯ РЕФОРМАТОРА.	33
<i>Бартусяк Павло Миколайович, Олінкевич Володимир Іванович</i> ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРОТЕСТАНТИЗМУ ЯК ВІДМОВА ВІД СИМВОЛІКИ КУЛЬТУ У ПСИХОАНАЛІТИЧНІЙ ТЕОРІЇ К. Г. ЮНГА	36
<i>Білецька Катерина Богданівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОТЕСТАНСЬКОЇ БІОЕТИКИ	38
<i>Білецька Лідія Вікентіївна</i> ВПЛИВ РЕФОРМАЦІЇ НА РОЗВИТОК ЄВРОПИ: РЕЛІГІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ.	41
<i>Борисюк Алла Степанівна</i> ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ РЕФОРМАЦІЇ І ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	44
<i>Васильєва Ірина Василівна</i> РЕЛІГІЙНО-АНТРОПОЛОГІЧНІ ВИМІРИ РЕФОРМАЦІЇ	46
<i>Виговський Леонід Антонович</i> РЕФОРМАЦІЯ ЯК СВІТОГЛЯДНО-ІДЕОЛОГІЧНА ОСНОВА ВИНИКНЕННЯ ТА УТВЕРДЖЕННЯ ПРОТЕСТАНТИЗМУ	49
<i>Гірна Наталія Мирославівна</i> ВПЛИВ РЕФОРМАЦІЙНИХ ІДЕЙ НА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА II ПОЛ. XVI – I ПОЛ. XVII СТОЛІТТЯ.	53
<i>Гололобова Катерина Олександрівна</i> ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА ТА ДУХ СУЧАСНОСТІ	55
<i>Гольд Ольга Феліксівна</i> РЕФОРМАЦІЯ ЯК ПРИЧИНА ВИНИКНЕННЯ МЕГАПОЛІСІВ	57
<i>Горбенко Володимир Іванович</i> СУЧАСНА ПРОТЕСТАНТСЬКА ГЕРМЕНЕВТИКА РІЧАРДА ХЕЙЗА	60
<i>Дахній Андрій Йосипович</i> ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ФІЛОСОФІЯ ГАЙДЕГЕРА В КОНТЕКСТІ ПРОТЕСТАНТСЬКОГО МИСЛЕННЯ.	62
<i>Держко Ігор Зиновійович</i> РЕФОРМАЦІЯ ТА ІДЕЇ ГЕРМАНСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ	65
<i>Дідик Сергій Сергійович</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНИ XVI СТ. – ПЕРША ПОЛОВИНИ XVII СТ.)	70
<i>Дмитрик Тарас Миронович</i> ГУМАНІСТИЧНІ ІДЕЇ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ТВОРЧОСТІ СТАНІСЛАВА ОРІХОВСЬКОГО.	73
<i>Дятлик Тарас Миколайович</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЧЕРЕЗ «УСВІДОМЛЮЮЧИ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕД БОГОМ»	76

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТЕСТАНСЬКОЇ БІОЕТИКИ

Християнство є однією з найбільших світових релігій. Її сповідують близько 1 млрд. 800 млн. осіб, з яких 1 млрд. визнають себе католиками, 200 млн. – православними і 600 млн. – протестантами [1, 377]. Останні є також одними із лідерів за кількістю релігійних організацій в Україні. Згідно з даними наведеними в інформаційному звіті Міністерства культури України «Про мережу релігійних організацій в Україні станом на 1 січня 2016 року» в нашій країні зареєстровано 10348 осередків різних деномінацій протестантизму, що складає 29,9 % від всієї релігійної мережі держави [2]. Варто зазначити, що у деяких регіонах України, а саме на Буковині, майже половина (40%) зареєстрованих релігійних організацій є саме протестантськими. Найбільш чисельними є баптисти, однак в нашій державі представленні практично усі існуючі у світі протестантські деномінації. Зважаючи на такий релігійний склад населення України, потрібно враховувати особливості віросповідання людей, надаючи послуги, зокрема у сфері охорони здоров'я.

Протестантизм бере початок від ідейно-релігійного руху в Західній та Центральній Європі XVI – поч. XVII, який був скерований на реформування Католицької Церкви. На протигагу Католицькому вченню про спасіння «в лоні Церкви» протестанти протиставляють принцип *sola fide*. Божа благодать дарується без посередництва Церкви, спасіння відбувається тільки через особисту віру в жертву Ісуса Христа. Особливістю етичного вчення протестантських Церков є те, що воно містить у собі «богословський оптимізм (учення М. Лютера (1483-1546рр., який навчав, що добрі діла взагалі не потрібні, а вистачить сама віра, бо Христос помер за всіх нас, а тому не слід журитися гріхами) або богословський песимізм (учення Ж. Кальвіна(1509-1564 рр., який навчав, що Бог призначив частину людей до неба, яким не пошкодить жодний гріх, а частину до пекла, яким не допоможе жодне добре діло)» [1, 377]. Вже від самих початків виникнення протестантизму бачимо різні підходи до вирішення питань етики та сотеріології. Такий плюралізм думок зберігається до сьогодні, тому досить важко говорити про єдині шляхи розв'язання, зокрема, біоетичних проблем різними гілками протестантизму. Наприклад, згідно з вченням Церкви християн Адвентистів Сьомого Дня штучне обмеження дітонородження категорично відкидається. Висока народжуваність є релігійним обов'язком перед одновірцями і умовою благополуччя всієї спільноти. Багатодітність кардинально впливає на атмосферу родини, характер наслідування соціального й духовного досвіду її старших поколінь і дуже істотно позначається на забезпеченні безперервності релігійної традиції [3, 36]. Натомість Об'єднана методиська Церква закликає людей враховувати вплив на загальне світове співтовариство їхніх рішень, що стосуються дітонородження. Кожна особа має мати доступ до інформації та відповідні засоби для обмеження плідності, може вдаватися

до добровільної стерилізації. Вслід за песимістичною теорією Томаса Мальтуса щодо зростання населення, Об'єднана Пресвітеріанська Церква США наголошує на тому, що суспільство більше не може виправдовувати народження стількох дітей, як цього бажають батьки. При цьому керівництво пресвітеріян також закликало уряд США надавати щедрі і постійні фінансові та матеріально-технічні підтримку для програм Організації Об'єднаних Націй, призначених для вирішення конкретних питань контролю населення [4, 2076]. Відмінності між різними деномінаціями протестантизму існують теж щодо інших питань, котрими займається біоетика як наука (проблеми абортів, евтаназії, трансплантації органів, допоміжних репродуктивних технологій тощо) [5, 339-343]. Протестанські церкви не мають жодних загально визнаних послідовників Реформації офіційних документів, котрі б регулювали зазначені вище проблеми [6, 48]. Для протестантської етики основоположним підходом до вирішення біоетичних проблем є принцип моральної автономії особистості. В ідеї моральної автономії протестантизм стверджує права і цінності духовної свободи людини [7, 123].

В полеміці із середньовічним католицизмом протестантизм відстоював ідею незалежності і автономності духовно-морального життя людини. Останній принцип є для сучасності дуже важливим, оскільки він захищає особу від можливо-го поводження із нею як з об'єктом досліджень в біомедичній сфері. Принцип моральної автономії також унеможливує будь-яке посягання на людину, незважаючи на мотиви, через корі такі зазіхання було здійснене, наприклад «суспільне благо», «загальне щастя», «інтереси народу», «здоров'я нації» тощо. Тому не випадково дана норма в сучасній біоетиці стає принципом поваги до автономії пацієнта. Однак, оцінюючи позитивний сенс моральної автономії, не можна не враховувати і її негативний зміст, адже нічим не обмежена природна воля може вдатися до свавілля [8, 268].

Підсумовуючи, слід зазначити, що протестантизм є не лише однією із найбільших християнських течій у світі, але й займає чільне місце в релігійній структурі населення України. Зважаючи на поширеність Церков, котрі своїм коріннями сягають Реформації, важливим є аналіз їх морально-етичного вчення, котре стосується біоетичних питань. Різні протестантські деномінації мають відмінну позицію стосовно питань контрацепції, абортів, евтаназії, штучного запліднення тощо. Основоположним підходом до вирішення морально-етичних дилем у протестантизмі є принцип моральної автономії людини, котрий унеможливує її інструменталізацію.

Література

1. Огірко О. В. Характереологічні доміанти етики католицької, православної та протестантських церков // Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 26-27 березня 2009 р.). – Львів: ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2009. – 630 с.
2. Міністерство культури України. Звіт про мережу релігійних організацій в Україні станом на 1 січня 2016 року (Форма №1) / Затверджено наказом Міністерства культури України від 31 березня 2016 р. № 184. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/ukr2016/63055/>
3. Буга Є. В. Соціальні доктрини Протестантизму в контексті соціокультурних перетворень українського суспільства // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені

- Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. – 2013. – Т. 225, Вип. 213. – С. 35-40.
4. Wogaman P. J. Religious traditions: protestant perspectives // Encyclopedia of Bioethics 3-rd edition. V. 4. Edited by S.G. Post. – New York: MacMillan Reference, 2004. – 1870-2493 p.
 5. Pauls M., Hutchinson R. C. Bioethics for clinicians: Protestant bioethics // Canadian Medical Association Journal. – 2002. – №166 (3). – P. 339 -343.
 6. Силуянова И. В. Руководство по этико-правовым основам медицинской деятельности: Учебн. пособие. – М.: МЕДпресс-информ, 2008. – 224 с.
 7. Биоэтический словарь: Учебное пособие / Сост. В.А. Киселев. – 2-е изд., испр. и доп. – Екатеринбург: УГМА, 2006. – 152 с.
 8. Мініч А. Християнство в пошуках відповіді: проблеми соціально-етичної доктрини // Волинський Благовісник. – 2015. – №3. – С. 261 -280.

РЕФОРМАЦІЯ І ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА:
ДОСВІД МИНУЛОГО
І ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
8-9 грудня, 2017, Львів

Художній редактор — *Шибя Л. Б.*

Літературний редактор — *Дутковська Т. О.*

Верстка — *Захарків Т. В.*

Тираж здійснено у друкарні
Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького
79010, м. Львів, вул. Пекарська, 69

Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура: таймс. Умовн. друк. арк. 22,1
Тираж 100 прим.